

Detta kapitel är ett utdrag ur

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE I GÖTEBORG

ETT PROGRAM FÖR BEVARANDE

DEL II

Redaktör

Guðrun Lönnroth, Stadsmuseet

Projektgrupp

Hans Ander, Stadsbyggnadskontoret
Maria Lundgren, Stadsbyggnadskontoret
Guðrun Lönnroth, Stadsmuseet

Kartor

Lillemor Bankel, Stadsbyggnadskontoret

Foto före 1965

Stadsmuseets arkiv

Foto 1965–98

Arkivfoto, Staffan Westergren, Stadsmuseet
Övrigt, Guðrun Lönnroth, Stadsmuseet

Flygfoto

Stadsbebyggelse, Gösta Rydwall, Stadsbyggnadskontoret
Landsbygd, Lars Nord, Stadsmuseet

Utskrifter

Kristina Carlefred, Stadsbyggnadskontoret

Grafisk form och produktion Joe Brig Art AB, Göteborg
Textoriginalen är satta med Caslon 540 och ITC Garamond.

TORSLANDA 78

STADSDELENS HISTORIA

Före 1920

Stadsdelen Torslanda har i huvudsak samma gränser som Torslanda socken. Området som tillhörde Norge före 1658 omfattar den västra delen av Hisingen.

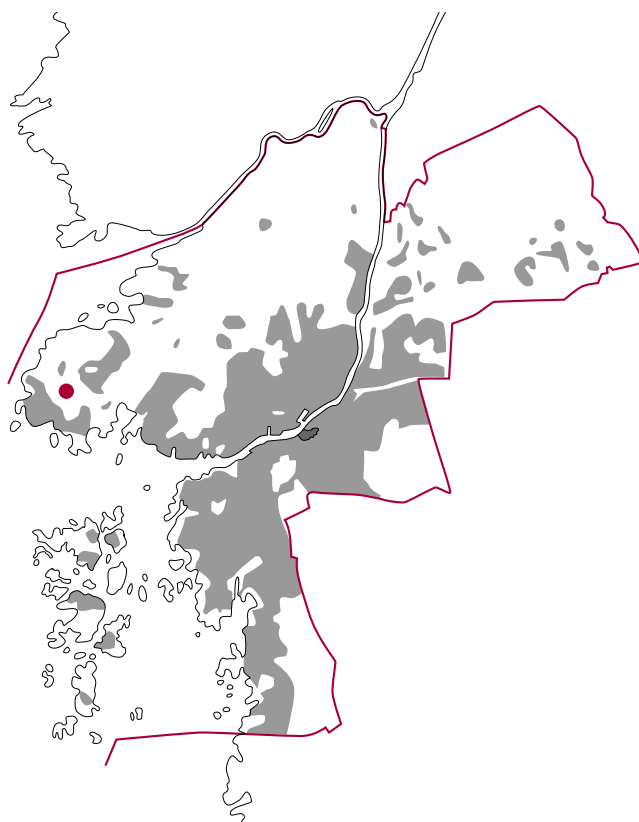
Socknens största gårdar eller byar var Torslanda, Amhult, Hästevik, Röd och Tumblehed med 4–1½ mantal samt Högen, Bur och Kär med 1 mantal.

Jordbruket dominerade men fiske har också bedrivits. Under 1700-talets sillfiskeperiod från 1746 till 1800-talets början fanns ett flertal sillsalterier och trankokerier längs kusten. Några av de viktigaste var Bratteberg, Porsholmen, Krossholmen, Lilla Varholmen och Strömsund som till stor del ägdes av göteborgska köpmän. Senare drevs fiske i mindre skala och in på 1900-talet hade detta stor betydelse för delar av Torslanda.

Kyrkan som troligen byggdes i slutet av 1100-talet var placerad vid Torslanda by. Här uppfördes också det första skolhuset.

1920–1970

En viktig förändring i Torslanda jordbrukssocken genomfördes 1923 då Torslanda flygplats byggdes intill ett strandområde vid

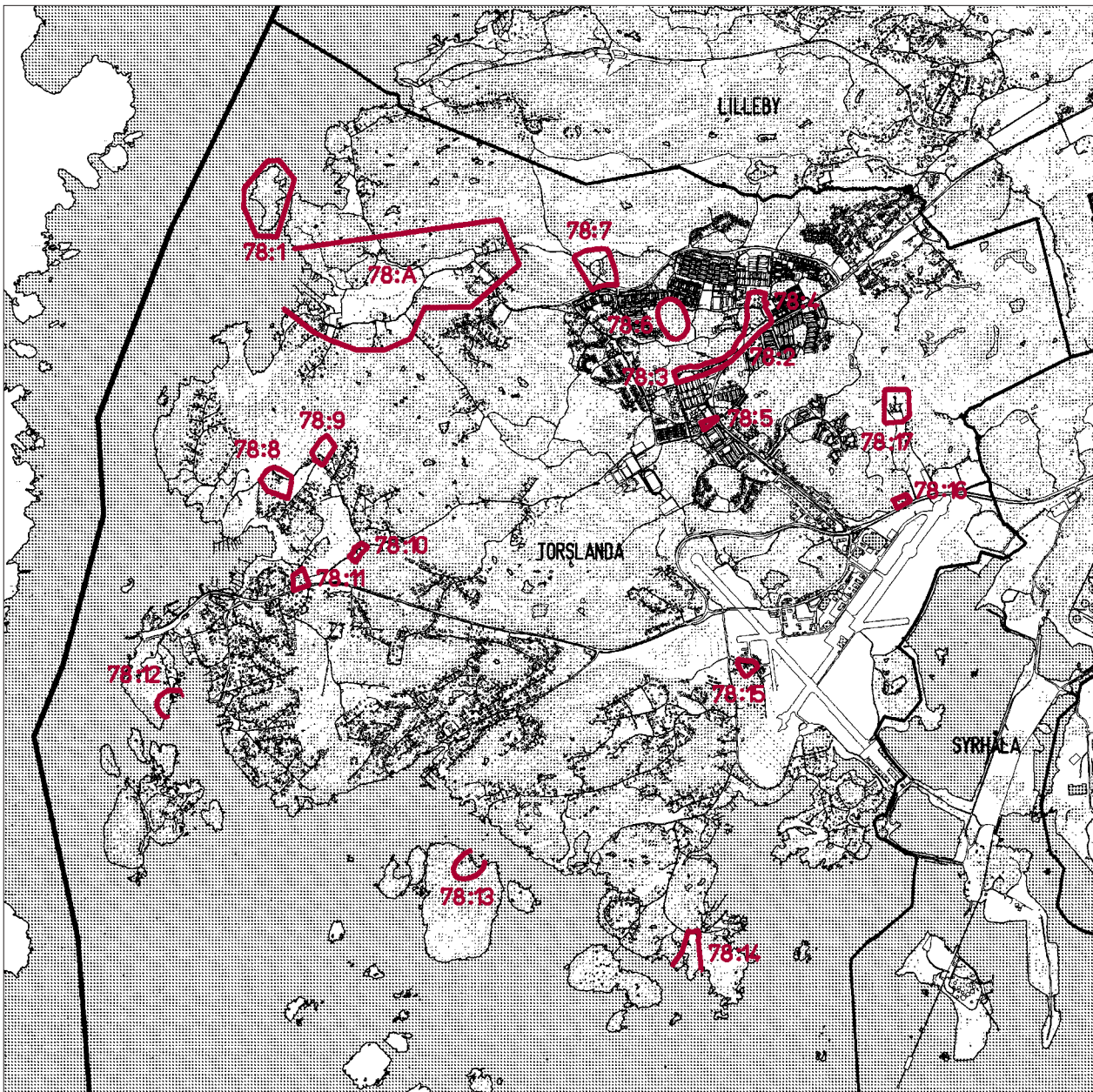

Amhults by. Här bedrevs reguljärt flyg från 1926 och flygplatsen utvidgades efter hand.

I slutet av 1800-talet började sommarbostäder att etableras vid Hästevik–Hjuvik som hade ångbåtsförbindelse med Göteborg och från 1920-talet uppfördes sommarstugor inom flera områden. 1924 anlades också Torslanda Havsbadskoloni på Skeppstadsholmen väster om flygfältet och en liknande koloni tillkom senare på Stora Varholmen.

1952 sammanfördes Torslanda och Björlanda till en kommun som fick namnet Torslanda. Några år senare beslutades att Volvos nya fabrik skulle ligga i Sörred öster om nuvarande stadsdelen Torslanda och den stod klar 1964.

1960–66 byggdes ett nytt bostadsområde i Röd-Nolered som ansluter till Torslandas gamla centrum kring kyrkan. Närmast kyrkan

TUMLEHED, 78:A

STRÖMSUND, 78:1

TORSLANDA KYRKA M M, 78:2-4

F D TORSLANDA SMÅSKOLA, 78:5

HUSGRUNDER M M, 78:6

LOTTKÄRR, 78:7

HÄSTEVIK, 78:8-11

LILLA VARHOLMEN, 78:12

STORA PORSHOLMEN, 78:13

KROSSHOLMEN, 78:14

AMHULT LYSE, 78:15

GARNFOT, 78:16

SKOGEN, 78:17

placerades Torslanda Torg och en ny skola (Noleredsskolan) som gränsar till f d småskolan. Väster om Torslanda Torg uppfördes lamellhus och en grupp punkthus i 4 våningar. I söder och sydväst ansluter en grupp kedjehus och ett radhusområde. Öster om torget byggdes några loftgångshus och en radhuslänga och i nordost ett område som omfattade radhus och atriumhus.

Förändrat - bevarat

1967 införlivades Torslandaområdet med Göteborg. Därefter har flera förslag till stora utbyggnader av hamn- och industrianläggningar lagts fram men ännu inte genomförts. Torslanda flygplats avvecklades 1977–81.

Centrumanläggningen vid Torslanda Torg har utvecklats. I norr längs Domarringsgatan byggdes ett mycket stort småhusområde och en ny skola (Torslandaskolan) cirka 1970–75. Många av fritidshusen har förvandlats till året-runt-bostäder.

Delar med landsbygdskaraktär är fortfarande

Tumlehed, teckning från 1860-talet.

de bevarade och värdefulla miljöer finns bl a i Tumlehed kring gården Skogen samt på Porsholmen och Krossholmen. Enstaka väl bevarade gårdar eller byggnader finns även i övriga delar.

Mer att läsa

Torslanda, en sockenskildring. Torslanda socken 1956.

Torslanda i modern tid. I-L Kleen 1976.

Västra Hisingen, en bygd i förvandling.

W Westberg 1995.

Hisingsbygd, Björlanda-Torslanda hembygdsförenings årsskrifter 1981–99.

Lilla Tumlehed 1:3.

Stora Tumlehed 2:53.

Tumlehed

Torslanda 78:A

Miljön omfattar Tumledalen med fornlämningar och några gårdar.

Historik

I Tumlehed är de äldsta spåren efter mänsklig verksamhet cirka 10 000 år. Dalgången har ett flertal boplatser från både äldre och yngre stenålder och en hällmålning som troligen är minst 5 000–6 000 år.

Under medeltiden var Tumlehed en gård i kyrkans ägo och platsen nämns också i "Harald Hårdrådes saga" med berättelser från 1060-talet.

Marken i dalgången tillhörde Stora och Lilla Tumlehed. På 1700-talet var detta två byar med fyra respektive två gårdar som låg vid kanten av dalgången. I Lilla Tumlehed genomfördes enskifte 1827 men gårdsbyggelsens läge behölls. Vid laga skiftet i Stora Tumlehed 1834–38 flyttades tre gårdar ut och endast en fick ligga kvar på den gamla byplatsen. Gårdarnas byggnader ersattes med nya kring sekelskiftet 1900.

Tumlehed var ett av de områden som från 1930-talet började bebyggas med sommarstugor men stora delar av dalgångens jordbrukslandskap är bevarat och gårdsbebyggelse finns kvar på f d Lilla Tumlehed 1:3 (1) och Lilla Tumlehed 1:18 (2) samt Stora Tumlehed 2:64 (3) och Stora Tumlehed 2:53 (4).

Motivering

Tumlehedsområdet omfattar en värdefull fornlämningsmiljö med en unik hällmålning och har ett delvis välbevarat jordbrukslandskap med intressant gårdsbebyggelse bl a på f d Lilla Tumlehed 1:3.

Program – skydd

Natur- och kulturvårdsprogram 1979: hela området.

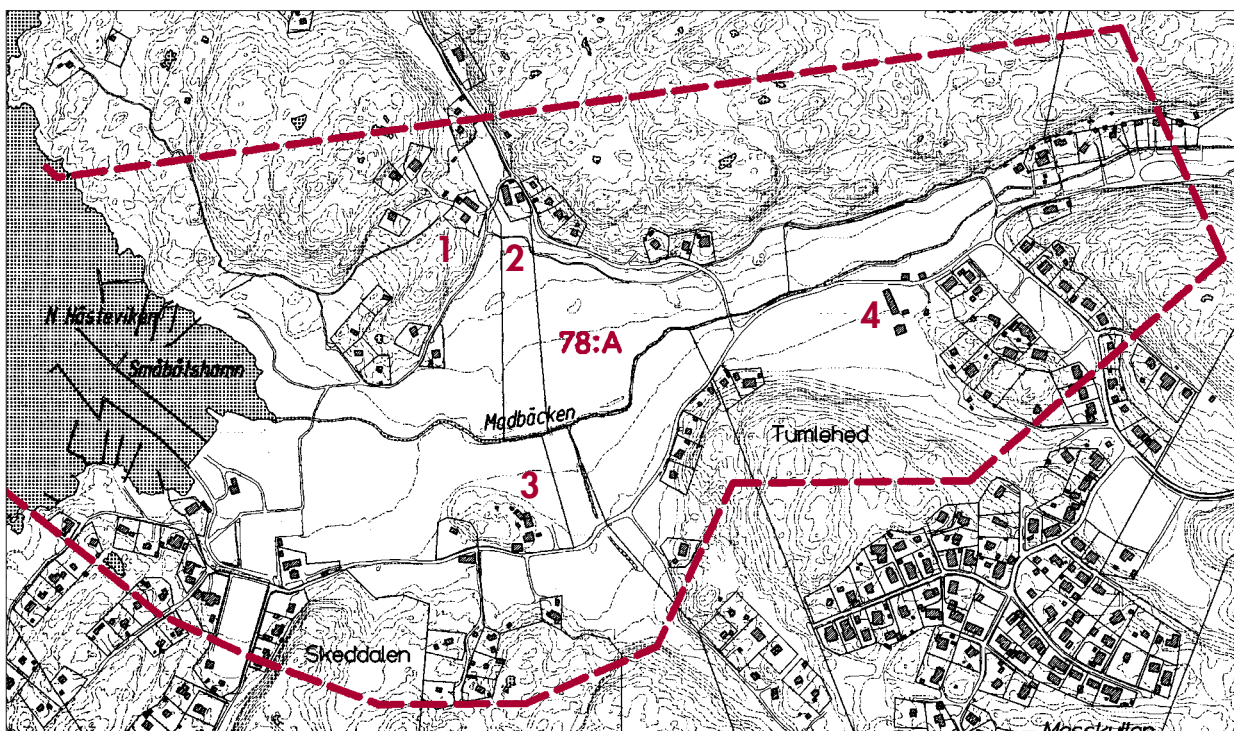
Bevaringsprogram 1975: F d Lilla Tumlehed 1:3.

Bevaringsprogram 1987: Stora Tumlehed 2:64 och 2:53 samt f d Lilla Tumlehed 1:18.

Skydd enl NRL 2 kap. Riksintresse: hela området.

Beskrivning – karaktär

Området omfattar Tumledalen med Madbäcken som sträcker sig genom dalgången ut mot Norra Hästeviken.

Längs bergskanten ligger boplatzlämningar och på en nästan lodrät bergvägg finns en hällmålning med en stor hjort, fiskar, skepp m m.

På den relativt branta sluttningen vid dalgångens norra sida ligger f d Lilla Tumlehed som omfattar två gårdar med bostadshus på dubbel bredd, enlängade ladugårdar och ett par mindre ekonomibyggnader. Särskilt intressant är f d Lilla Tumlehed 1:3 som har ett ovanligt välbevarat bostadshus med dekorativa snickeri-detalljer och en bred källarvind.

Stora Tumleheds två gårdar är belägna vid dalgångens motsatta sida. Här är ekonomibyggnaderna delvis rivna. Stora Tumlehed 2:53 har ett bostadshus på dubbel bredd med välbevarad glasad veranda och den andra gården omfattar bl a en stor källarvind ute vid väggkanten.

Mer att läsa

Tumlehed, riksintresse för kulturminnesvården. Länsstyrelsen 1989.

Strömsund

Torslanda 78:1

Under 1700-talets senare del drevs sillsalteri och trankokeri på Strömsunds holme. 1791 var detta Torslandas största trankokeri med nio kittlar som producerade 320 tunnor tran årligen. Sillsaltningen omfattade 2 000 tunnor per år och här fanns också åtta "silluppköpare". Ägare till anläggningen var kommerserrådet Christian Arfwidsson i Göteborg. Byggnaderna är nu borta men husgrunder och kajanläggningar finns kvar.

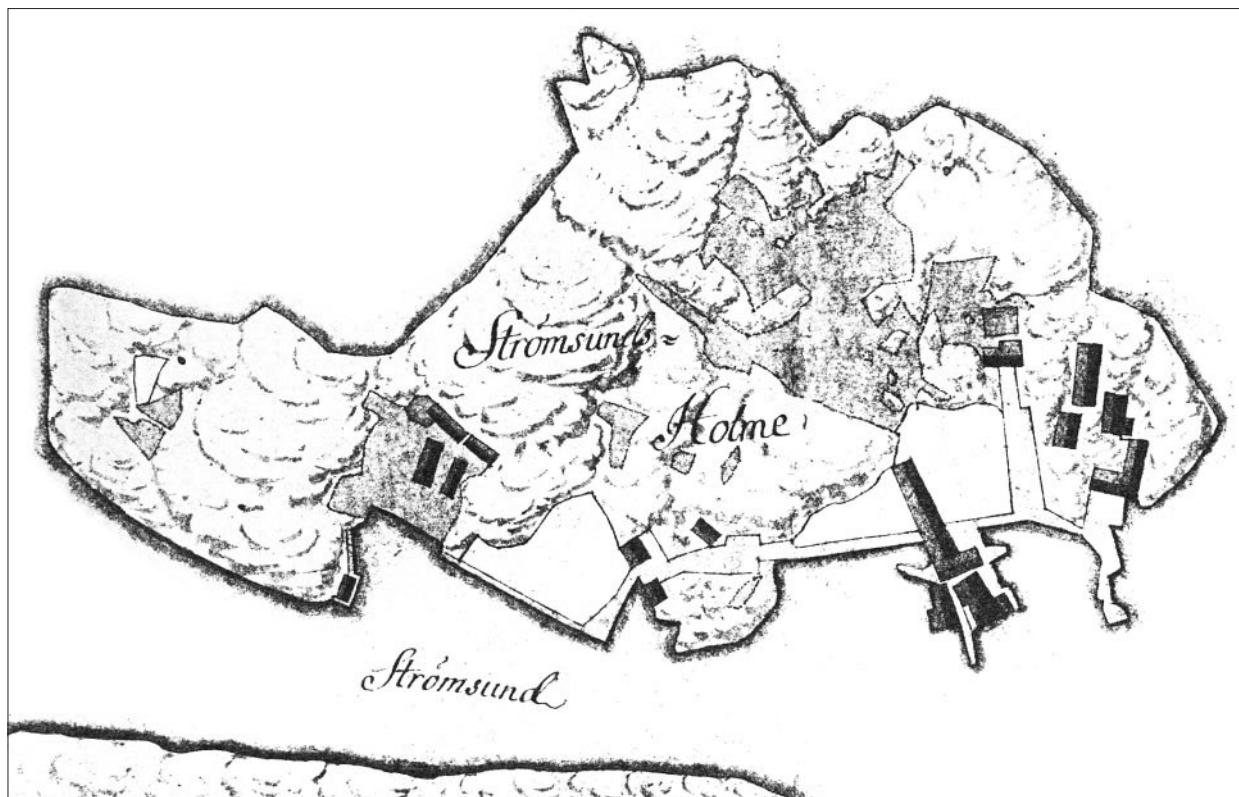
Området med sina lämningar efter sillsalterier och trankokeriet utgör en värdefull miljö som visar det storskaliga fiskets betydelse under 1700-talets sillfiskeperiod.

Program – skydd

Natur- och kulturvårdsprogram 1979.

Skydd enl KML 2 kap. Fornminnen.

Karta över Strömsunds holme med sillsalteri och trankokeri 1796.

Torslanda kyrka m m

Torslanda 78:2–4

I närheten av Torslanda Torg finns en kulturhistoriskt värdefull kyrklig miljö som omfattar Torslanda medeltida kyrka, församlingshemmet och f d prästgården, och i nordväst ligger rester av Torslanda by.

Torslanda kyrka (78:2)

Kyrkan som är en av de äldsta inom Göteborgs kommun byggdes i slutet av 1100-talet eller början av 1200-talet och är troligen placerad på en gammal hednisk kultplats tillägnad asaguden Tor.

På 1600-talet tillkom ny inredning bl a läktare. 1780 uppfördes ett nytt kor och 1835 fick kyrkan sina nuvarande stora fönster. Kyrkogården har utvidgats i flera etapper bl a 1825, 1835 och 1977. Klockstapeln som står på ett höjdparti väster om kyrkan byggdes 1821.

Kyrkan är av sten med ett tresidigt kor, vita putsade murar och ett tegeltäckt sadeltak. Kyrkorummet har ett tunnvalvt trätak utan dekormålning. Inredningens äldsta del är en dopfont av sten som förmodligen utförts av bildhuggaren Thorkillus i början av 1200-talet. (Se även sid 290.) Kyrkan har också en predikstol, en altartavla och ett triumfkrucifix från 1400-talet samt en dopfont av trä och en läktarbarriär från 1600-talet.

Torslanda kyrka på 1890-talet.

F d prästgården, byggd 1930. (Ingår inte i programmet.)

Kyrkogårdens äldre del omges av en stenmur med järngrindar. På kyrkogården finns flera stora träd bl a en "tusenårig lind" som är fridlyst.

Församlingshemmet (78:3)

Torslandas prästgård låg från 1600-talets mitt i närheten av kyrkan på mark som tillhörde Nolered. Under 1880-talet ersattes gårdens gamla hus med nya. Bostadshuset som stod klart cirka 1888 uppfördes i en våning med hög sockel av gråsten, förhöjd delvis inredd vindsvåning och veranda med "snickarglädje".

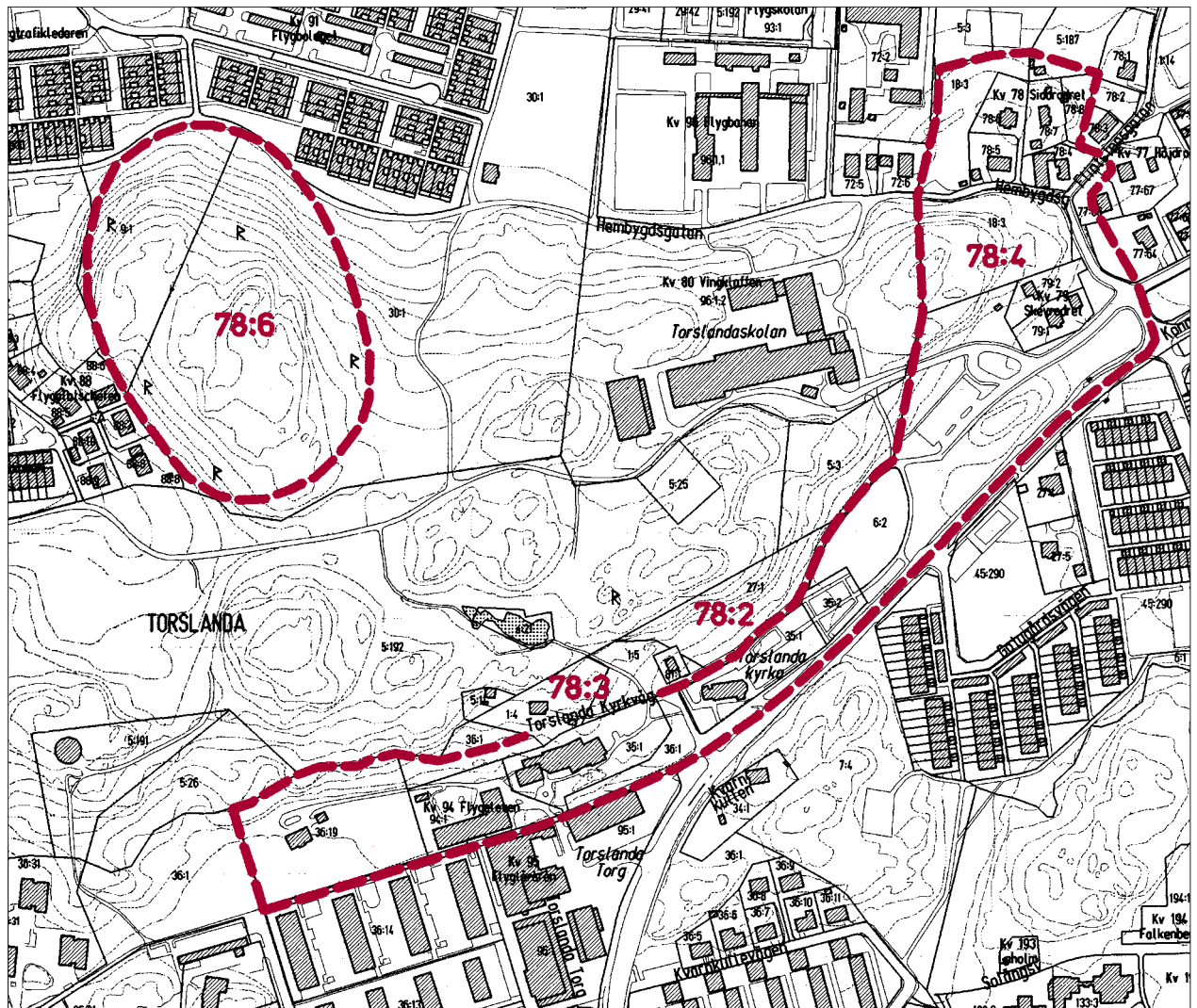
1930 byggdes en ny prästgård (kv 36:19) och den gamla hyrdes sedan ut. I samband med nybebyggelse flyttades det gamla bostadshuset till sin nuvarande tomt

Torslanda kyrka från sydost.

Torslanda kyrkogård. I bakgrunden den gamla linden.

och inreddes till församlingshem som invigdes 1965. Den yngre prästgården i områdets västra del ingår inte i programmet men är ett värdefullt inslag i kyrkomiljön.

Torslanda by (78:4)

Byn var socknens största. Laga skifte genomfördes 1851–54 och några gårdar flyttade då ut men vid 1900-talets mitt var det fortfarande en relativt tät bebyggd byplats med 5–6 gårdar.

Idag omfattar byn delar av den gamla vägen med en trädrad och rester av tre gårdar vid vägskälet i f d bykärnan. De bevarade äldre byggnaderna omges av nya villor. Ett litet stycke söder om vägskälet ligger också delar av en gammal gård (kv 79:1).

F d Torslanda Mellangård 2:3 som har en helt bevarad gårdsanläggning är den centrala punkten i bymiljön och utgör ett viktigt blickfång i vägskälet Hembygds-gatan-Flintstengatan. Gården består av en ekonomibygnad och ett bostadshus som omger en halvsluten stenlagd gård. Bostadshuset är på enkel bredd med tvärställda tillbyggnader, stående ljusst målad panel och tegeltäckt tak. Den stora vinkelbyggda ladugården som är från 1898 har en traditionell utformning med naturstenssockel, faluröd panel, vita fönstersnickerier och tegeltäckt sadeltak.

På f d Torslanda Östergård 5:4 som ansluter i norr finns ett bostadshus som troligen tillkom vid 1700-talets slut och en källarvind. Bostadshuset är uppfört på enkel bredd och har två små utbyggda förstugor. Fasaderna är klädda med röd panel och har vita snickeridetaljer.

Torslanda medeltida kyrka och omgivande kyrkogård tillsammans med församlingshemmet, f d prästgården och resterna av Torslanda by speglar en viktig del av socknens historia och utgör värdefulla inslag i stadsbilden.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1987: Församlingshemmet, f d Torslanda Mellangård 2:3 och f d Torslanda Östergård 5:4. Skydd enl KML 4 kap. Kyrkliga kulturminnen: Torslanda kyrka och kyrkogård.

Mer att läsa

Torslanda och Björlanda kyrkogårdar. Göteborgs kyrkogårdsförvaltning, Göteborgs Stadsmuseum 1998.

Torslanda Östergård 5:4, östra fasaden.

Torslanda Mellangård 5:4, gårdsplanen sedd från vägen.

Församlingshemmet, f d prästgården byggd cirka 1888.

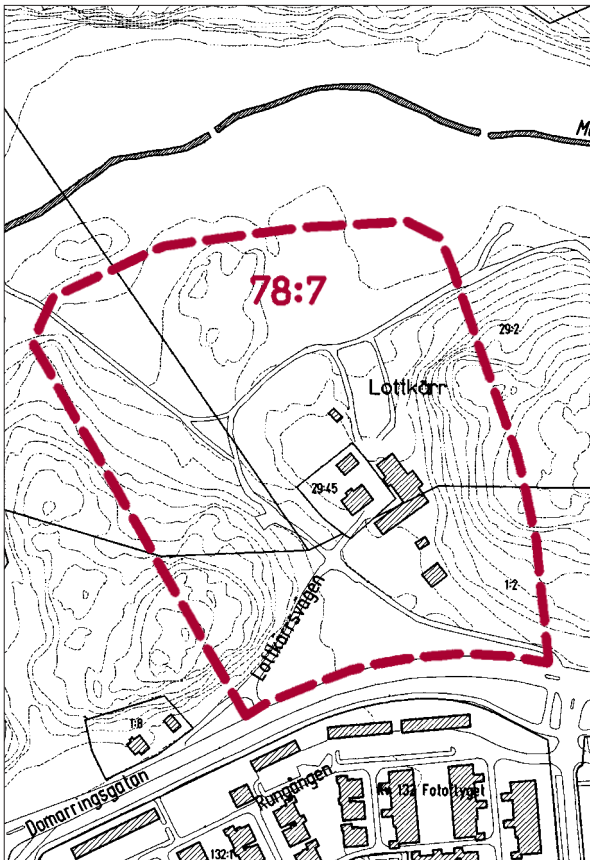
Lottkärr

Torslanda 78:7

Gården Lottkärr (1:2, 29:45 m fl) omfattar ett bostadshus och ekonomibyggnader uppförda cirka 1890–1905 och gårdsmiljön är väl bibehållen sedan dess.

Lottkärr nås genom en gammal smal väg och ansluter till jordbruksmark. Gårdsanläggningen består av ett bostadshus på dubbel bredd och en vinkelbyggd ladugård som omger gårdsplanen samt ett par andra ekonomibyggnader bl a en stor källarvind. Intill bostadshuset finns en trädgård.

Bostadshuset är av trä i 1½ våning och har en hög inredd källarvåning med entré och "förstukvist" mot gårdsplanen. Fasaderna är klädda med ljus målad locklistpanel och har fönsteromfattningar, vindskivor m m med dekorativa figursågade detaljer. Källarvåningen är murad av natursten.

Lottkärr, gårdsplanen sedd från väster.

Lottkärr, källarvinden.

Ekonomibyggnaderna har faluröda fasader, vita snickeridetaler och tegeltäckta tak.

Lottkärr är en av de bäst bevarade enskilda gårdarna på Hisingen och utgör ett mycket värdefullt exempel på en gård med byggnader från tiden kring sekelskiftet 1900. Särskilt intressant är bostadshuset som har en för området typisk dekor samt ett ovanligt stort kök som är helt klätt med pärlspont.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1987.

Hästevik

Torslanda 78:8–11

Vid 1700-talets slut omfattade Hästevik de två byarna Norra och Södra Hästevik. I området fanns då flera sill-salterier bl a Bratteberg. Idag har det en relativt omfattande småhusbebyggelse men några av de gamla gårdsanläggningarna ligger kvar. Följande är särskilt intressanta. (Se även "Övrigt – utanför programmet".)

Hästevik Norgård (78:8–9)

De två gårdarna i Hästevik Norgård ligger intill en väg som haft samma läge åtminstone sedan 1700-talets slut och Hästevik Nordgård 1:237–238 (78:9) ligger på den gamla byplatsen.

Byggnaderna på Hästevik Norgård 1:237–238 (78:9) uppfördes vid 1800-talets mitt och 1900-talets början. Gårdens västra del består av en stor vinkelbyggd ladugård och ett par mindre ekonomibyggnader som omger ett bostadshus på dubbel bredd. Den östra delen är bebyggd med ett mindre bostadshus som har en stor glasad veranda samt en ekonomibyggnad med hög sockel av natursten.

Hästevik Norgård 1:236, 1:4 (78:8) omfattar en stor enlängad ladugård från 1883. Den avgränsar gårdsplanen mot vägen och är ett dominerande inslag i landskapet. Innanför och intill ladugården ligger tre bostadshus. Det äldsta som uppfördes 1834 är på dubbel bredd och har ett par tillbyggnader bl a en veranda. Ett yngre bostadshus med elegant glasad veranda ligger på tomtens västra

Hästevik Nordgård (78:9).

del. Det tredje har fasad klädd med plattor.

Ekonomibyggnaderna på de två gårdarna har faluröd panel med vita detaljer och bostadshusen ljusa fasader.

Hästevik Sörgård (78:10–11)

F d Hästevik Sörgård 2:538 m fl (78:10) vid Torslanda Hästeviks väg består bl a av en ladugård från 1894 och ett bostadshus som troligen byggdes på 1700-talet. Bostadshusets exteriör har nyligen moderniserats.

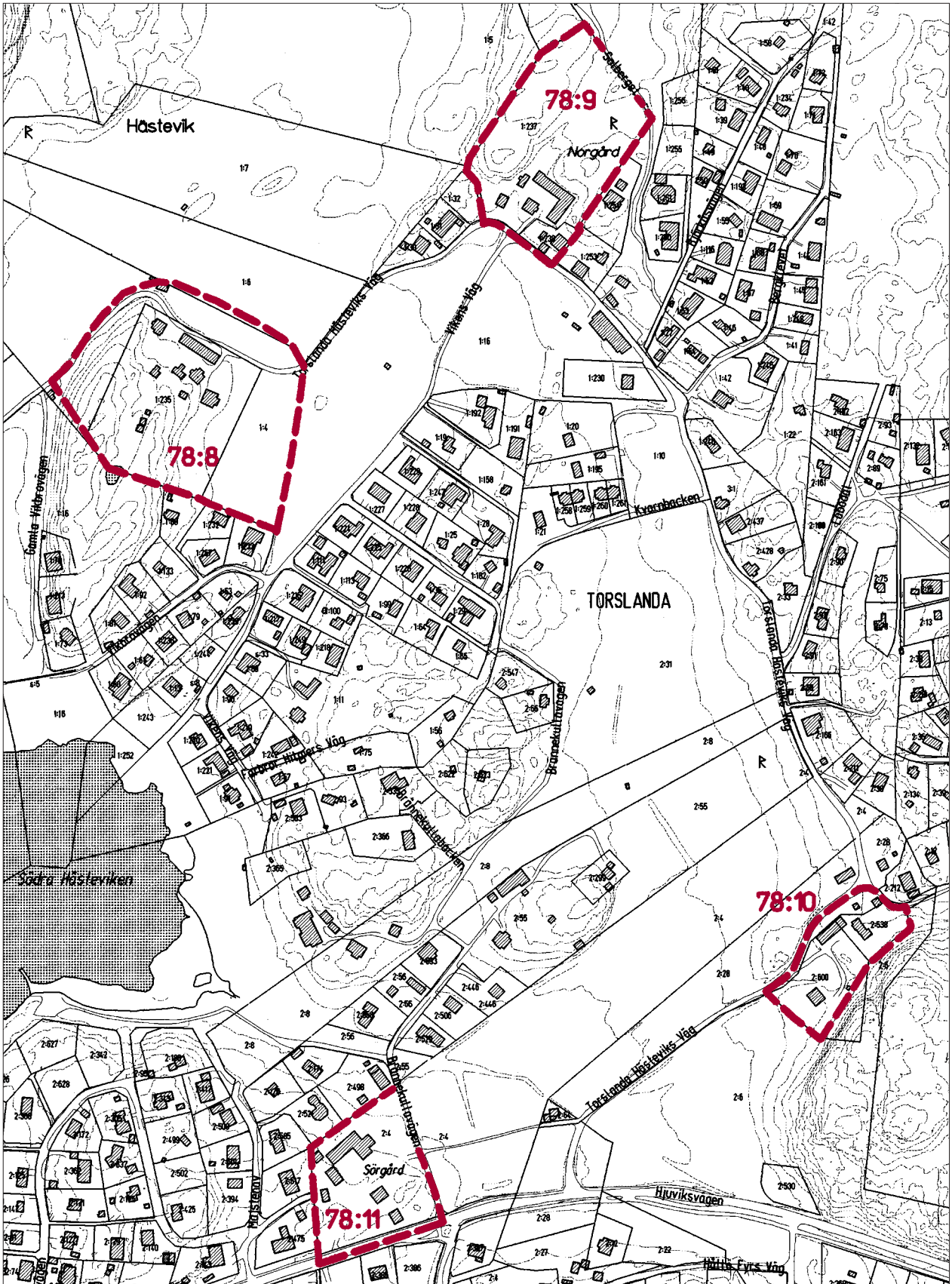
Hästevik Sörgården 2:4 (78:11) ligger vid f d landsvägen och här har tidigare funnits ett gästgiveri. Gården omfattar ett bostadshus från 1918, ladugård, källarvind m m. Ekonomibyggnaden har traditionell utformning med faluröd panel. Bostadshuset är moderniserat och har ny fasadbeklädnad.

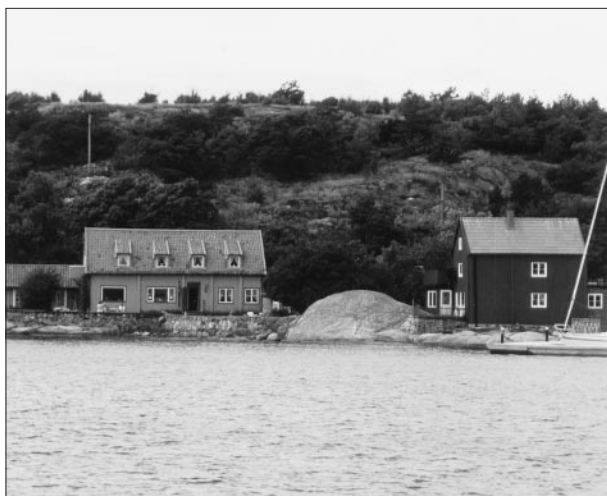
Program – skydd

Bevaringsprogram 1987.

Hästevik Nordgård (78:8).

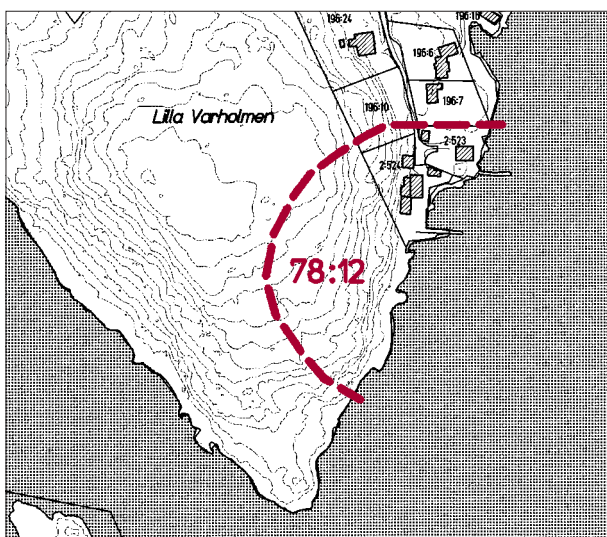

F d magasin, 2:524 och 2:523. Vy från Hjuviks brygga.

F d magasin, 2:523. Fasad mot norr. Foto 1976.

Lilla Varholmen

Torslanda 78:12

Under 1700-talets senare del drev Plank o Schönfelt ett sillsalteri på Lilla Varholmen. Det hörde till de större i Torslanda och 1791 producerades 4 750 tunnor salt sill per år. Här fanns då en stor korsvirkesbyggnad för sillsalteri och flera andra byggnader. På Lilla Varholmen låg också en krog. Efter sillfiskeperiodens slut i början av 1800-talet fick delar av byggnaderna stå kvar och de har sedan använts för nya ändamål.

1914 inköptes Lilla Varholmen av Sophus Petersen som var traktör på Lorensbergs restaurang. Han lät uppföra en villa som omgavs med en prydnadsträdgård. Här anlades också en stor köksträdgård med grönsaksodlingar för restaurangen och en fruktträdgård. För att ge lä åt odlingarna byggdes höga stenmurar.

Efterhand tillkom flera bostadshus och 1934 ombyggdes det stora sillmagasinet till bostad efter ritningar av arkitekten R O Swensson. Lilla Varholmen stannade i familjen Petersens ägo till 1965. Efter 1997 har flera nya villor uppförts norr om de gamla byggnaderna.

Anläggningen omfattar idag två f d magasin som ligger ute vid vattnet och en "hamnassäng" omgiven av naturstensmurar. Magasinsbyggnaderna är timrade och klädda med panel. Huvudbyggnaden (2:524) har en våning och inredd vind under ett brant sadeltak. Den andra (2:523) är i 1–2 våningar och utformad med ett asymmetriskt tak som ger byggnaden en speciell karaktär.

Längre in mot norr är delar av de höga stenmurarna sedan familjen Petersens tid kvar.

Lilla Varholmen är det enda f d sillsalteriet med bevarade byggnader som finns kvar i Torslanda. Den ger en uppfattning om sillfiskeperiodens stora anläggningar och dess betydelse. Miljön är också ett intressant exempel på göteborgarnas sommarbostäder i början av 1900-talet.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1975.

Natur- och kulturvårdsprogram 1979.

Stora Porsholmen

Torslanda 78:13

På Porsholmen låg ett av Torslandas största sillsalterier med anslutande trankokeri. 1791 omfattade produktionen 5 010 tunnor salt sill och 250 tunnor tran. Anläggningen ägdes av den välkände göteborgsköpmannen John Hall.

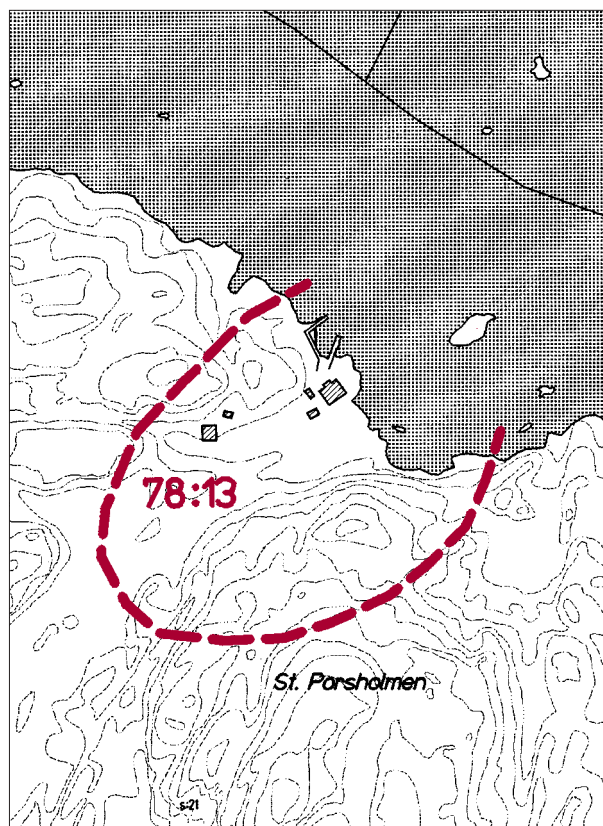
Efter sillfiskeperiodens slut anlades en fiskargård vid stranden. Den omfattar idag ett bostadshus uppfört cirka 1880 och en källarvind. Tidigare fanns också ladugård. Bostadshuset är i en våning uppfört på dubbel bredd och har en veranda som tillbyggdes cirka 1910.

Gården visar fiskets betydelse i f d Torslanda socken och byggnaderna tillhör de bäst bevarade i området.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1975: byggnaderna.

Natur- och kulturvårdsprogram 1979: gården med omgivning.

Stora Porsholmen sedd från Andalen.

Krossholmen

Torslanda 78:14

Krossholmen var en av de platser där sillsalteri och trankokeri drevs under 1700-talets sillfiskeperiod. 1786 kallades det "Krosswalls salteri". 1791 ägdes företaget av Lone och Smitt och här producerades årligen 4 700 tunnor salt sill.

Under 1800-talet anlades en ålfiskargård som omfattade ett bostadshus, en källarvind och uthus med vedbod. Bostadshuset som är en framkammarsstuga uppfördes på 1840-talet och har en veranda som troligen tillkom i början av 1900-talet. Under senare år har också ombyggnader gjorts.

Gården ligger vid en liten vik och har ett skyddat läge mellan två bergspartier. På udden finns ruinkomplex med lämningar efter anläggningar som använts i samband med fisket.

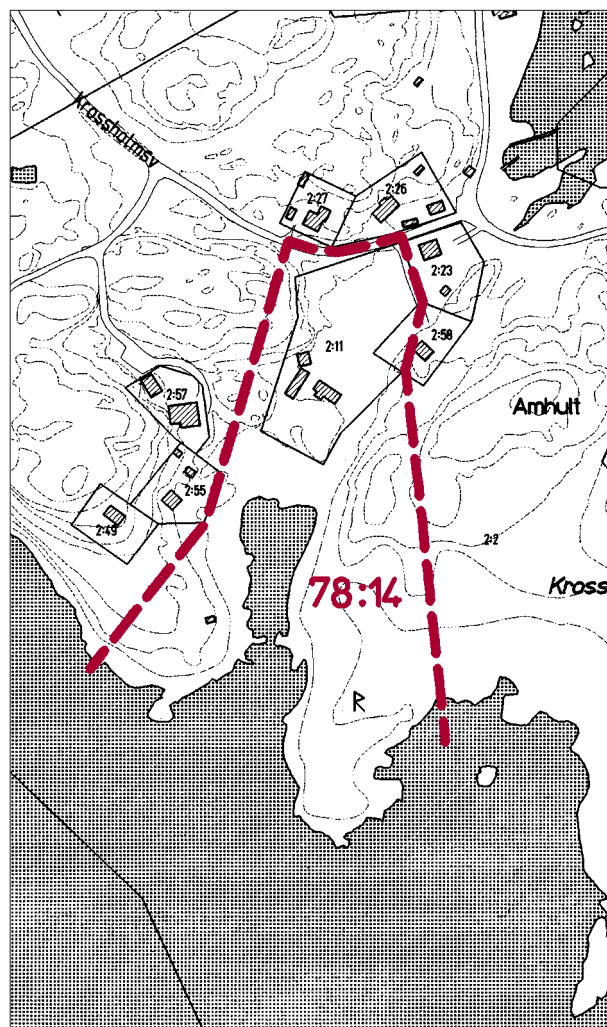
F d ålfiskargården och ruinkomplexet visar fiskets betydelse i Torslanda.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1975: f d ålfiskargården. (2:11 m m).

Natur- och kulturvårdsprogram 1979.

Skydd enl KML 2 kap. Fornminnen: ruinkomplexet.

Bostadshuset sett från stranden. Foto 1969.

Bostadshusets norra fasad.

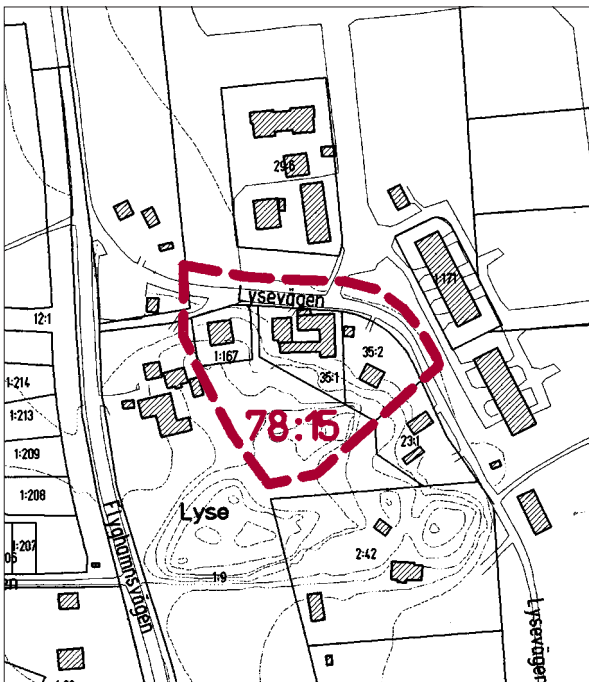
Amhult Lyse

Torslanda 78:15

Byarna Amhult och Kärr hade före skiftena två samlade byklungor intill varandra. Vid laga skifte 1842 flyttades flera gårdar. Några bildade då en radby som kallades Äckrera och den avslutades i söder med den mer fritt liggande gårdsanläggningen Amhult Lyse. I samband med utvidgningen av Torslanda flygplats på 1930-talet revs byn men Amhult Lyse 1:4 ligger kvar.

Gården Amhult Lyse 1:4 (35:1) omfattade ursprungligen ett relativt litet bostadshus och en vinkelbyggd ekonomibygnad. Under 1860-talet ersattes bostadshuset med ett större på dubbel bredd. Det placerades tätt intill ekonomibygnaden så att ett nästan helt slutet gårdsutrymme bildades.

1916 reparerades ekonomibygnaden och 1921 genomfördes en ombyggnad av bostadshuset då bl a veranda och frontespis tillkom. På 1940-talet byggdes ett nytt bostadshus intill och sedan dess är gården i huvudsak oförändrad. 1985 blev den hembygdsgård för Björlanda-Torslanda Hembygdsförening och såväl exteriör som interiör har renoverats varsamt.

Amhult Lyse, bostadshusets gårdsfasad.

Amhult Lyse. Den kringbyggda gårdens inre del.

Gårdsanläggningen som helhet är ovanligt väl bibehållen och utgör ett intressant exempel på en relativt sen kringbyggd gård.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1987.

Garnfot

Torslanda 78:16

Garnfot 1:10 som uppfördes under 1800-talets senare hälft har tidigare varit snickarboställe och används idag som antikbod ("Röda stugan"). Det omfattar ett litet bostadshus och en modern ekonomibyggnad på en tomt nära f d landsvägen.

Bostadshuset ligger tätt intill en bergskant. Det är uppfört på enkel bredd och har ett tegeltäckt sadeltak. Vid entrén finns en utbyggd veranda med pappklätt tak och mot bergssidan har huset en låg sidoutbyggnad. Fasaden är klädd med faluröd locklistpanel och har sexdelade vita fönster. En stenmur längs bergskanten och ett stort träd vid östra gaveln är viktiga delar i gårdsmiljön.

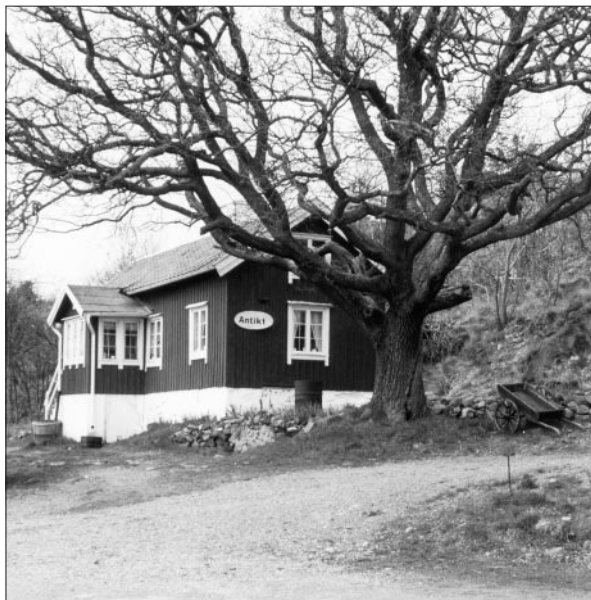
Huset har två rum och ett mycket litet kök med järnspis och skänk. Hela interiören är välbevarad och här finns bl a ursprunglig träpanel.

Byggnaden är ett värdefullt exempel på den typ av små enkla bostadshus som byggdes bl a för hantverkare under 1800-talet.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1987.

Garnfot sett från öster.

Skogen

Torslanda 78:17

Skogen 1:1 ligger i ett delvis välbevarat jordbrukslandskap. Gården som fortfarande är i drift har varit i en familjs ägo under fem generationer.

Den omfattar ett flertal hus som delvis är sammanbyggda samt en liten trädgård. Bostadshusets äldsta del uppfördes under 1800-talets första hälft och ladugårdens östra del som flyttades hit 1835 är äldre. Övriga byggnader eller byggnadsdelar uppfördes under 1800-talets senare hälft och på 1900-talet.

Bostadshuset är ett timrat envåningshus på enkel bredd med stående panel och panelklädda utknutar. Ladugårdens äldsta del har ett högt brutet tak som är täckt med gammalt enkupigt tegel mot norr. Källarvind och vedskjul är placerade tätt intill bostadshuset och lite längre bort ligger hönsbarn, vagnbod m m.

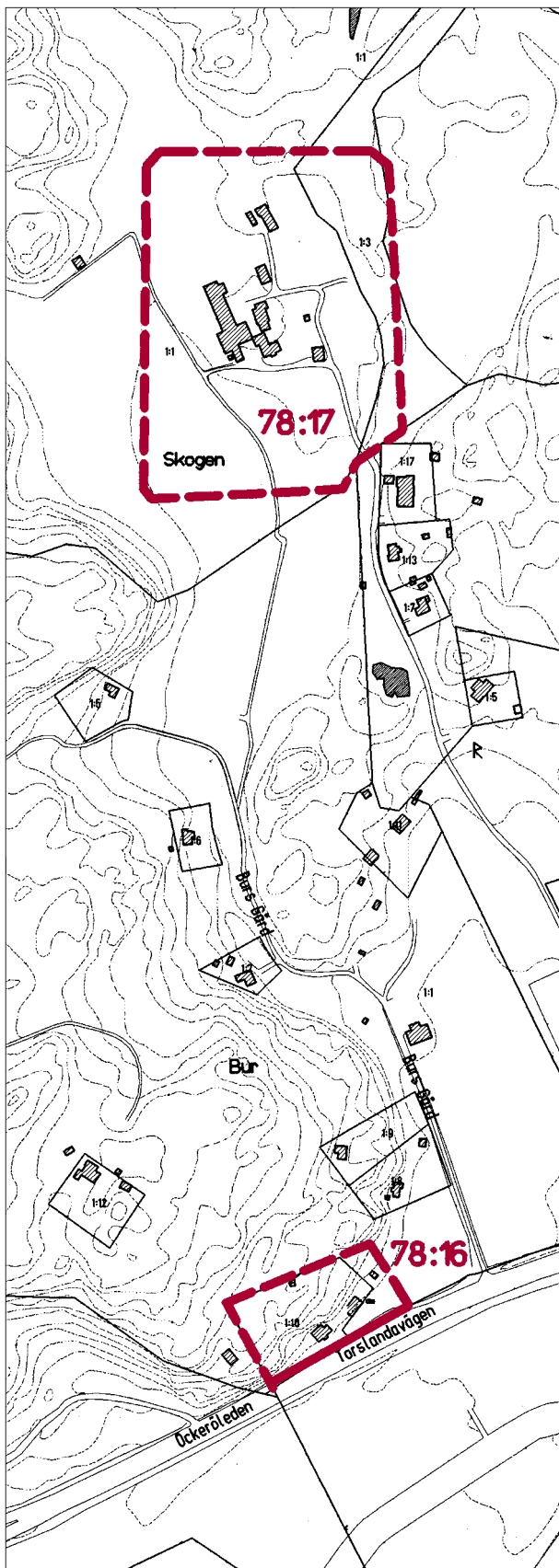
Skogen 1:1 är ett värdefullt exempel på de gårdstyper som förekommit i Torslanda och anläggningen omfattar ett par delvis unika delar.

Program – skydd

Bevaringsprogram 1987.

Gården Skogen. Till höger bostadshuset och ladugårdens äldre del.

Övrigt – utanför programmet

Gårdsanläggningar m m

Utöver de gårdsanläggningar och enstaka äldre bostadshus som tagits upp i programmet finns flera andra som har kulturhistoriskt intresse och har uppmärksammats i andra sammanhang. Det gäller bl a gården Bur 1:1 norr om Garnfot (se karta) och ett par byggnader vid gamla vägen mellan Torslanda–Lilleby. Manbyggnaden till gården Bur är ett påkostat hus med stor inglasad veranda och tidstypisk dekor från 1800-talets slut.

I ett vägshål vid Brännekullevägen i Hästevik ligger en gårdsanläggning 2:55 och ett enstaka äldre bostadshus 2:833. (Se karta sid 11.) Gården som är placerad på en sluttning omfattar ett bostadshus på dubbel bredd och en stor ekonomilänga. Det enstaka bostadshuset är också på dubbel bredd och har en ovanligt välbevarad exteriör med förstukvist och dekorativa detaljer.

Skeppstadsholmen, Stora Varholmen

I Torslanda finns s k havsbadskolonier på Skeppstadsholmen och Stora Varholmen.

Torslandakolonin på halvön Skeppstadsholmen anlades 1924 med cirka 120 lotter som bebyggdes med relativt stora stugor. Marken bestod ursprungligen av kala klippor och ett mycket omfattande planteringsarbete utfördes. (Se även "Skeppstadsholmen", T G Nitzelius, Göteborgs Hembygdsförbund 1976.)

Ön Stora Varholmen arrenderades av nykterhetsföreningen Origo från 1933 och övertogs 1946 av Göteborgs koloniträdgårdar som bildade Stora Varholmens Havsbadskoloni. Här finns ett 80-tal stugor.

De två havsbadskolonierna är intressanta exempel på kolonirörelsens verksamhet i Göteborgsområdet.

F d Torslanda flygplats

Torslanda flygplats började anläggas 1923 och utvidgades på 1930-talet, bl a tillkom en stationsbyggnad ritad av A Jonsson.

De äldre bevarade delarna har ett visst kulturhistoriskt värde. Den s k Blå Hangaren från 1923 som upptogs i bevaringsprogrammet 1975 förstördes genom brand 1980.